

Politici zullen de Koningin missen

Door Frans W. Weisglas
Oud-Voorzitter van de Tweede Kamer

TROUW 13 september 2012

Vandaag en morgen zullen we de vertrouwde beelden van politici op de trappen van Huis ten Bosch missen. Misschien dat de Koningin haar vaste adviseurs- de Kamervoorzitters en de vice-President van de Raad van State- nog wel raadpleegt, maar de fractievoorzitters van de politieke partijen zullen niet ten paleize verschijnen.

De Tweede Kamer heeft immers besloten dat de Koningin geen rol meer speelt in het formatieproces. De informateur wordt niet door de Koningin benoemd, maar door de Tweede Kamer aangezocht, na een Kamerdebat dat over acht dagen in de nieuw gekozen Tweede Kamer plaats vindt. Het proces dat leidde tot de benoeming van een informateur door de Koningin was transparant. Haar beslissing was gebaseerd op de openbare adviezen van de fractievoorzitters. Het voorkoken van het Kamerdebat zal gedurende de komende dagen achter gesloten deuren in de achterkamertjes plaatsvinden. Het doel van de vernieuwde procedure voor de kabinetsformatie: meer openheid, zal dus niet worden bereikt. Integendeel.

Dat zal zeker zo zijn wanneer de lijsttrekker van de grootste partij het heft in handen neemt. In plaats van ons neutrale Staatshoofd neemt dan een door de verkiezingscampagne volledig met de partijpolitiek geassocieerde persoon de regie in handen. In de geheime spelonken van het Binnenhof kooft hij de beslissing van de nieuwe Kamer om een informateur aan te wijzen met zijn collega's voor. Het is de vraag of hij, zoals de Koningin dat deed, wel alle partijen zal raadplegen. Geen transparant paleis, maar een besloten parlement. Het kan verkeren.

Het zou beter zijn dat de ten onrechte aan het Staatshoofd ontnomen regierol nu door de Kamervoorzitter vervuld gaat worden. Volgens de Volkskrant zouden de fractievoorzitters van de grote partijen Mevrouw Verbeet die Koninginnerol niet gunnen. Wat een kleinzielig gedoe!

De Kamervoorzitter kan de komende dagen alle fractievoorzitters ontvangen en hun mening over de politieke situatie registreren. Net zo als bij de Koningin het geval was moeten die meningen terstond openbaar gemaakt worden. Op basis daarvan kan de Kamervoorzitter de Kamer adviseren iemand, of meerdere personen, tot informateur te benoemen. Die kan dan zoals dat ook vroeger het geval was, zijn of haar werk gaan doen, gericht op de formatie van een kabinet dat op een vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal kan rekenen.

De Kamer zou er goed aan doen om zich niet te beperken tot het benoemen van een informateur en het formuleren van de opdracht aan die persoon. Die opdracht zou expliciet aan een tijdslimiet gebonden moeten zijn. Voor 1 november aanstaande zou een nieuw kabinet op het bordes van Huis ten Bosch- dat tenminste nog daarvoor gebruikt zal worden- moeten staan.

Het zittende minderheidskabinet van VVD en CDA is al bijna een half jaar demissionair, nadat het slechts anderhalf jaar volwaardig heeft kunnen werken. In het huidige tijdperk van economische crisis en politieke instabiliteit kan Nederland zich niet permitteren nog maanden

lang geen echt kabinet te hebben. Europa en de rest van de wereld draaien door en ons land moet daarin snel volledig en volwaardig kunnen participeren. Wij kunnen ons geen Belgische toestanden met een ellenlange kabinetsformatie veroorloven.

Daarom een tijdslimiet van 1 november. Als er dan geen parlementair kabinet gevormd is, moeten andere wegen worden bewandeld. De Kamer zou dan een niet partij-politiek geprofileerde formateur - iemand als een Alexander Rinnooy Kan- moeten opdragen een extra-parlementair kabinet te formeren, gebaseerd op een door hem of haar geschreven concept-regeerakkoord. Dat akkoord zou door de ministers van dat extra-parlementaire kabinet moeten worden goedgekeurd, waarna het kabinet in de Kamer op haar concrete daden beoordeeld zal worden en uiteraard per beleidsbeslissing (wisselende) meerderheden moet verkrijgen.

En volgende keer, liefst pas over vier jaar, gewoon weer de dag na de verkiezingen naar Huis ten Bosch!